

ХТО НАПІСАЎ МУЗЫКУ «ЗОРКІ ВЕНЕРЫ»?

Асоба Сымона Рак-Міхайлоўскага, аднаго з лідэраў Беларускай сялянска-работніцкай Грамады, пакуль што чакае свайго біёграфа. Палымяны патрыёт, стойкі барацьбіт за справу працоўных Заходняй Беларусі, ён у вострых сеймавых прамовах выкрываў антынародную сутнасць буржуазнага ўрада тагачаснай Польшчы, арганізоўваў рэвалюцыйна-дэмакратычны грамадоўскі друк, актыўна вёў барацьбу за амністыю для палітзняволеных...

Былы член Кампартыі Заходняй Беларусі Клаўдзія Гоцка (Бурава), якую буржуазны суд судзіў у 1928 годзе разам з 56 грамадоўскімі актывістамі, нядаўна падзялілася са мною ўспамінамі аб гэтым працэсе.

У перапынках паміж судовымі пасяджэннямі, расказвае яна, падсудныя гутарылі між сабой на розныя палітычныя тэмы. Рэй у гутарках і спрэчках заўсёды вялі Браніслаў Тарашкевіч і Сымон Рак-Міхайлоўскі. Досыць часта, нягледзячы на забароны аховы, у час перапынкаў грамадоўцы спявалі рэвалюцыйныя і народныя песні. Сярод іх амаль заўсёды «Зорку Венеру». Клаўдзія Гоцка пераконана і ўпэўнена назвала аўтара музыкі гэтага шэдэўра Сымона Рак-Міхайлоўскага. Я і раней чуў, што ён падбіраў мелодыі некаторых ананімных заходнебеларускіх песень. Дарэчы, аб гэтым не так даўно пісала ў часопісе «Музыкальная жизнь» Л. Мухарынская. Але якія іменна песні складзены ім, ніхто не ведае.

Аўтарства музыкі «Зоркі Венеры» некаторы час прыпісвалі Тэраўскаму,

пазней Мацісону. Але тады як растлумачыць той факт, што ў Заходняй Беларусі яна з'явілася, прынамсі, гады на чатыры раней, чым у БССР?

Клаўдзія Гоцка праспявала мне першапачатковы варыянт «Зоркі Венеры». Спачатку ён трохі насцярожыў: ці не будзе налёту сентыментальнасці, традыцыйнай старой рамансавасці? Аднак гэтае ўражанне адразу ж знікла.

Мелодыя зачаравала мяне тонкім лірызмам, напеўнасцю і, не паграшу супраць праўды, калі скажу — большай задушэўнасцю, чым тая, што гучыць у выкананні песні Дзяржаўнай акадэмічнай капэлай БССР.

Мяне моцна ўразіла яшчэ адна акалічнасць: ва ўсіх нюансах мелодыі выразна і непасрэдна чуто скрыпичнае суправаджэнне. Проста жывы голас скрыпкі, як сэрца, б'ецца ў мелодыі. Паводле ж успамінаў удзельнікаў рэвалюцыйнага змагання, Рак-Міхайлоўскі хараша іграў на скрыпцы і добра спяваў.

Па глыбокаму перакананню Клаўдзіі Гоцка гэта ён, музыка-аматар Рак-Міхайлоўскі знайшоў мелодыю, якая так арганічна злілася са словамі Максіма Багдановіча ў гарманічнае цэлае і ў невымоўнае хараство — песню «Зорка Венера». У гэтым, прынамсі, паводле слоў старой рэвалюцыянеркі, былі ўпэўнены ўсе, каму амаль сорак гадоў таму назад у зале віленскага акруговага суда песня «Зорка Венера» несла радасць надзеі на хуткую перамогу рэвалюцыйнай праўды.

Арсень ЛІС.